

DOCUMENTUL CADRU PENTRU STRATEGIA DE CERCETARE ȘI INOVARE REGIONALĂ PENTRU SPECIALIZARE INTELIGENTĂ

BRĂILA, 26 OCTOMBRIE 2017

Agenția pentru Dezvoltare Regională
Sud-Est

www.inforegio.ro

Organism Intermediar POR ADR SE

Adresa: Strada Anghel Saligny nr.24, Braila

Tel/Fax: 0339 401.018; 0339 401.017

E-mail: adrse@adrse.ro

Web: www.adrse.ro

DCR O abordare strategică nouă în această perioadă de programare constă în **necesitatea elaborării strategiilor de specializare inteligentă (RIS 3)** de către state membre/regiuni, ca o **condiționalitate ex-ante** anterioară alocării resurselor din Fondul european de dezvoltare regională către **sectorul cercetării și inovării**.

DCR În cadrul procesului de negociere cu Comisia Europeană s-a agreat necesitatea realizării unui Document Cadru pentru Strategia de Cercetare și Inovare Regională pentru Specializare Inteligentă - Document cadru regional.

DCR Specializarea inteligentă se bazează pe un proces de „descoperire antreprenorială”, respectiv de identificare a unor domenii în care o regiune excelează sau are potențialul de a excela în viitor.

1. ANALIZA CONTEXTULUI REGIONAL

a) Activele regionale

I) Contextul economic al Regiunii Sud-Est

II) Analiza regională a domeniului Cercetare, Dezvoltare și a infrastructurii aferente

III) Activitatea regională de inovare și transfer tehnologic

IV) Potențialul de clusterizare

1. ANALIZA CONTEXTULUI REGIONAL

b) Legături/ relații cu restul lumii și poziționarea regiunii în UE/ economia globală

Regiunea Sud-Est și regiunile din grupul de comparare au fost analizate pe baza următoarelor aspecte:

- competitivitate generală;
- instituții;
- stabilitatea macroeconomică;
- infrastructură;
- nivel educațional superior și învățare pe tot parcursul vieții;
- eficiența pieței muncii;
- dimensiunea pieței;
- pregătire tehnologică (tehnologii de înaltă performanță);
- mediul de afaceri concurențial (business sophistication).

1. ANALIZA CONTEXTULUI REGIONAL

b) Legături/ relații cu restul lumii și poziționarea regiunii în UE/ economia globală

Regiunea Sud-Est are o **performanță mai bună** comparativ cu regiunile incluse în analiză (cu excepția Țării Galilor) în raport cu cheltuielilor non-CDI și inovarea la nivel intern în rândul IMM-urilor.

Performanțe similare cu cele ale regiunilor incluse în analiză sunt cele referitoare la cooperarea dintre IMM-uri inovative și accesarea fondurilor Horizon 2020.

Performanțe mai reduse ale Regiunii Sud-Est comparativ cu regiunile analizate sunt înregistrate în raport cu fondurile dedicate activităților CDI (publice și, în special, private) și cu alocarea fondurilor FESI pentru CDI, această ultimă constatare fiind validă și pentru celelalte regiuni din România incluse în analiza benchmarking.

1. ANALIZA CONTEXTULUI REGIONAL

c) Dinamica mediului antreprenorial

Au fost analizați indicatori privind:

- unitățile locale active,
- numărul de salariați,
- întreprinderi nou create,
- întreprinderi inovatoare,
- investiții străine directe.

Unele IMM-uri devin inactive sau sunt desființate la un an de la înființare din cauza lipsei surselor de finanțare a afacerii, a oportunităților de dezvoltare reduse sau a lipsei forței de muncă.

Ca o tendință generală înregistrată la nivel național, Regiunea de Dezvoltare Sud-Est nu este singura care în perioada 2010-2015 prezintă o tendință de scădere a ponderii IMM-urilor care fac investiții în primul an de activitate, respectiv de la 26,9% (2010) la 4,1% (2015).

1. ANALIZA CONTEXTULUI REGIONAL

d) Domeniile prioritare de Specializare Inteligentă ale Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Metodologia de selecție a domeniilor de Specializare Inteligentă cuprinde trei etape distincte:

Identificarea domeniilor cu potențial de specializare inteligentă, în funcție de informațiile cantitative și calitative desprinse din analiza contextului regional și a potențialului de inovare ale regiunii;

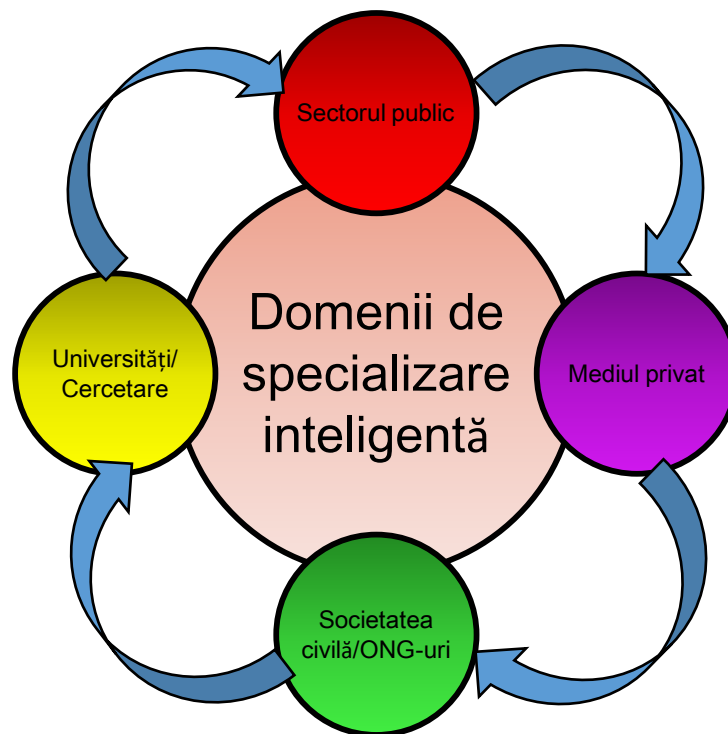
Identificarea domeniilor cu potențial de specializare inteligentă în urma analizei rezultatelor cercetării de teren efectuate prin intermediul rezultatelor sondajelor efectuate în rândul mediului de afaceri regional și în rândul actorilor regionali relevanți pentru specializarea inteligentă;

Consultarea actorilor cheie, relevanți în domeniul specializării inteligente, în cadrul focus grupurilor de lucru efectuate.

1. ANALIZA CONTEXTULUI REGIONAL

Reprezentanți ai helix-ului cvadruplu în stabilirea domeniilor de specializare inteligentă

1. ANALIZA CONTEXTULUI REGIONAL

d) Domeniile prioritare de Specializare Inteligentă ale Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Inginerie și transport naval:

Construcția și
reparația de
nave;

Transport naval;

Industria confecțiilor;

Industria agro- alimentară și pescuit:

Biotehnologii:

Biotehnologii
agro –
alimentare;

Biotehnologii de
mediu;

Eco-tehnologii:

Tehnologii
ecologice și
eficiente
energetic;

Echipamente
pentru
producere de
bioresurse;

Turism:

Turism tradițional
(turismul litoral,
Delta Dunării,
montan, etc);

Turism balnear;

Turism de nișă;

TIC, High Tech, Nanotehnologii și Materiale avansate.

1. Inginerie și transport naval

Subdomeniul *Construcția și reparația de nave*

- ❖ Industria navală este un domeniu de specializare reprezentativ pentru Regiune de Dezvoltare Sud-Est, în special datorită poziției geografice a județelor Constanța, Brăila, Galați și Tulcea, dar și a existenței unei tradiții în domeniul construcțiilor și reparațiilor de nave în regiune.
- ❖ Cei mai mari cinci constructori de nave din România sunt în Regiunea Sud-Est (Șantierul Naval Constanța, Damen Shipyards Galați, Daewoo-Mangalia Heavy Industries, Șantierul Naval Midia, Vard Brăila, Vard Tulcea) și au avut în anul 2016, afaceri totale de 3,2 miliarde lei (715 milioane euro).

1. Inginerie și transport naval

Subdomeniul *Transport naval*

Este strâns legat de cel al construcțiilor navale dar și de infrastructura portuară existentă în regiune.

Principalele activități de transport naval din regiune sunt:

- transporturile maritime sau fluviatile de persoane și/sau de mărfuri;
- activitățile conexe activității de transport naval.

2. Industria confecțiilor

Impactul industriei confecțiilor în economie este mai mare față de acum 20 de ani.

- Cca 28,4% de forță de muncă lucrează în industria textilă;
- Contribuie cu un sold pozitiv la balanța comercială a regiunii;
- Este prezentă în toate județele regiunii.

În **Vrancea** industria confecțiilor e cea dominantă (aproape 50% din totalul producției dar și aproape 50% din totalul resurselor umane angajate).

3. Industria agro-alimentară și pescuit

Subdomeniul *Agro-alimentar*

Prin tradiție Regiunea Sud-Est este o zonă agricolă. Condițiile pedoclimatice din regiune favorizează cultivarea cerealelor.

- ❖ Agricultura deține o pondere importantă în economia regiunii, producția agricolă fiind semnificativă;
- ❖ Cea mai mare suprafață cultivată cu vii se află în Regiunea de Dezvoltare Sud-Est (76,2%);
- ❖ Ponderea populației ocupate civile în agricultură este de 28.3%;
- ❖ Județul Buzău este județul cu cel mai mare număr de persoane angajate în agricultură, aproximativ 22,3% din totalul populației active care lucrează în agricultură la nivelul regiunii fiind înregistrat în județul Buzău.

3. Industria agro-alimentară și pescuit

Subdomeniul *Piscicol*

Prin tradiție Regiunea Sud-Est este o zonă în care se practică atât pescuitul cât și acvacultura:

- ❖ Activitățile de pescuit marin la Marea Neagră sunt practicate de-a lungul litoralului românesc;
- ❖ O zonă importantă de pescuit o constituie zona Rezervației Biosferei Delta Dunării, precum și întreg parcursul fluviului Dunărea;
- ❖ Pescuitul și acvacultura, alături de prelucrarea peștelui și comerțul cu pește și produse din pește, sunt activități cu tradiție în Regiunea Sud-Est;
- ❖ În Regiunea Sud Est există 129 de ferme piscicole înscrise în Registrul Unităților de Acvacultură, din care 39 pepiniere și 90 crescătorii. Numărul cel mai mare de ferme piscicole este localizat în județul Tulcea (54) și în județul Constanța (34).

4. Biotehnologii

Subdomeniul *Biotehnologii agro-alimentare*

Alegerea domeniului biotehnologiilor ca domeniu de specializare inteligentă la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est este justificată de:

- ❖ potențialul agricol imens al regiunii;
- ❖ calitate deosebită a terenurilor agricole;
- ❖ stațiuni și institute de cercetare în domeniul agricol;
- ❖ potențial de clusterizare în domeniul agricol
- ❖ necesitatea de a dezvolta bioresursele și de a proteja mediul înconjurător.

4. Biotehnologii

Subdomeniul *Biotehnologii de mediu*

Subdomeniul biotehnologii de mediu a fost ales ca domeniu de specializare inteligentă la nivelul regiunii deoarece:

- ❖ Poluarea reprezintă o provocare la regional;
- ❖ Gestionarea deșeurilor se bazează pe trei principii: colectare, reciclare și re folosire pentru obținerea de produse cu valoare adăugată;
- ❖ Există o mare biodiversitate la nivelul regiunii care trebuie conservată prin biotehnologii;
- ❖ Există un potențial mare de clusterizare în domeniul protecției mediului;

5. Eco-tehnologii

Subdomeniul *Tehnologii ecologice și eficiente energetic*

La nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est funcționează Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare "Delta Dunării" - INCDDD Tulcea și Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Cercetări Marine "Grigore Antipa" - INCDM Constanța. Aceste institute, alături de stațiunile de cercetare și universitățile din regiune pot propune în viitor ecotehnologii care să dezvolte regiunea, protejând în același timp și mediul.

5. Eco-tehnologii

Subdomeniul *Echipamente pentru producerea de bioresurse*

- ❖ Regiunea de Dezvoltare Sud-Est are un potențial deosebit de inovare în domeniul energiilor regenerabile.
- ❖ În prezent în România există 80 de parcuri eoliene, potrivit Transelectica, cele mai multe fiind în Regiunea de Dezvoltare Sud - Est.
- ❖ De asemenea, în regiune există și potențial de dezvoltare de eco-tehnologii în vederea producerii energiei de biomasă.

6. Turism

Subdomeniul *Turism tradițional (turismul litoral, Delta Dunării, montan, etc)*

- ❖ Cel mai bine reprezentat este turismul de litoral, litoralul Mării Negre cuprinzând 13 stațiuni situate de-a lungul a 70 km de coastă între stațiunile Năvodari și Vama Veche.
- ❖ Patrimoniul de resurse naturale al regiunii este foarte bogat și cuprinde zone protejate, singura zonă de litoral din România, lacuri naturale și izvoare cu funcțiuni terapeutice, zone montane și locații naturale unice cum ar fi vulcanii noroioși.
- ❖ Regiunea Sud-Est are cea mai mare suprafață din ariile protejate din totalul României (43,8 % din totalul suprafețelor protejate din România. Pe teritoriul său se află 144 de arii naturale protejate de interes național, inclusiv o rezervație a biosferei, un parc național și 3 parcuri naturale, precum și 108 situri care fac parte din rețeaua comunitară Natura 2000.

6. Turism

Subdomeniul *Turismul balnear*

Conform datelor furnizate de instituțiile de specialitate, începând cu anul 2010, turismul balnear a înregistrat o evoluție favorabilă la nivelul Regiunii Sud-Est.

- ❖ Lacurile și izvoarele terapeutice sunt localizate în județele Brăila, Buzău și mai ales în județul Constanța, care concentrează 6 stațiuni balneoclimaterice amenajate cu baze de tratament și servicii de agrement.

6. Turism

Subdomeniul *Turismul de nișă*

Printre cele mai întâlnite forme ale turismului de nișă în Regiunea Sud-Est putem aminti:

- bird watching
- foto-safari
- patrimoniul cultural și arhitectonic
- turismul oenologic
- turismul gastronomic
- turismul ecumenic

7. TIC, High Tech, Nanotehnologii și Materiale avansate

Subdomeniul *TIC*

Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) este un domeniu de specializare inteligentă regăsit la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est datorită centrelor universitare de la nivelul regiunii care oferă specializări TIC, derulează proiecte de cercetare în domeniul TIC, firmelor care activează în acest domeniu și care generează produse cu valoare adăugată mare.

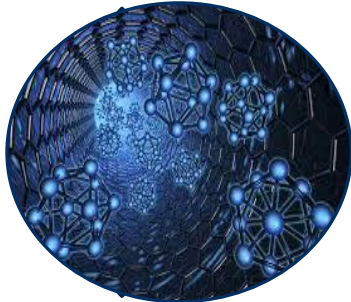
7. TIC, High Tech, Nanotehnologii și Materiale avansate

Subdomeniul *High Tech*

Deoarece sectorul high tech al economiei utilizează cele mai noi tehnologii, este considerat ca un factor deosebit al creșterii economice.

Prezența în Regiunea de Dezvoltare a Parcului de Software Galați crează premisele dezvoltării unor produse high tech în regiune.

7. TIC, High Tech, Nanotehnologii și Materiale avansate

Subdomeniul *Nanotehnologii și materiale avansate*

În Regiunea de Dezvoltare Sud-Est există atât programe de studii universitare dedicate ingineriei materialelor, cât și companii care activează în domeniul materialelor avansate.

- ❖ Ceprohart SA din județul Brăila are experiență în servicii de cercetare - dezvoltare calificate pentru industria de celuloza si hartie si pentru alte domenii conexe. Produce si comercializeaza sortimente papetare cu utilizari speciale.
- ❖ La nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est funcționează în Universitatea Ovidius din Constanța Institutul pentru Nanotehnologii și Surse Alternative de Energie - INSAE.

Harta domeniilor de specializare
inteligentă a Regiunii de Dezvoltare
Sud-Est

2. Guvernarea regională: asigurarea participării și a asumării

Consortiul Regional de Inovare al Regiunii de Dezvoltare Sud-Est (CRI Sud-Est)

Este o structură consultativă, fără personalitate juridică, cu rol în:

- avizarea Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est (RIS 3);
- avizarea Documentului Cadru Regional;
- analiza și prioritizarea proiectelor destinate structurilor de inovare și transfer tehnologic, conform Axa 1, POR 2014-2020;
- monitorizarea strategiei RIS3;
- declanșarea eventualelor procese de actualizare/revizuire a RIS3 Sud-Est.

3. Elaborarea unei viziuni globale pentru viitorul regiunii

- ❑ Scenariile de dezvoltare analizate pentru Regiunea Sud-Est, reprezintă punctul de plecare pentru elaborarea unei viziuni adecvate în domeniul specializării inteligente,
- ❑ Această viziune își propune crearea unui scenariu de viitor al regiunii, care să prezinte rolul și poziția acesteia în viitor.

Scenariu de dezvoltare	Nivelul actual de dezvoltare a regiunii	Aplicabilitatea scenariului	Perioada de timp vizată	Relevanța scenariului
Dezvoltarea pe baza avantajelor actuale (testarea rezultatelor științei, aplicarea tehnologiei de ultimă generație sau un mix între acestea)	1	3	2	6
Transformarea socio-economică (prin reconversie, identificarea de noi frontiere)	1	1	1	3
Recuperarea decalajelor: prin crearea unor capacități/abilități bazate pe cunoaștere	1	2	2	5

4. Identificarea priorităților

S-a avut în vedere un număr restrâns de priorități de cercetare-dezvoltare și inovare, validate de activitatea de descoperire antreprenorială desfășurată.

- ❖ Prioritățile au fost stabilite având în vedere noi procese, noi industrii, inovarea socială, modele noi de business și practici de afaceri.
- ❖ Au fost definite mai multe priorități strategice care să susțină, prin obiective specifice, concrete și realizabile, implementarea acestora.

Acestea au fost împărțite în priorități transversale și priorități adresate domeniilor de specializare inteligentă.

4. Identificarea priorităților

Prioritățile transversale sunt:

1.

Suștinerea aplicării tehnologiilor generice esențiale (Key Enabling Technologies - KET) la nivelul domeniilor de specializare inteligentă;

2.

Suștinerea implementării tehnologiei informației și comunicării (TIC) la nivelul domeniilor de specializare inteligentă;

3.

Suștinerea întreprinderilor care desfășoară activități de cercetare - dezvoltare și inovare;

4.

Suștinerea clusterelor inovative;

5.

Dezvoltarea capitalului uman implicat în activități CDI.

4. Identificarea priorităților

Priorități pe domenii de specializare inteligentă (priorități strategice):

1. Reducerea poluării mediului prin utilizarea biotehnologiilor;
2. Creșterea calității și cantității produselor alimentare prin biotehnologii agro-alimentare;
3. Susținerea adoptării de soluții de tip SMART CITY la nivelul regiunii;
4. Soluții inovative în construcția și reparația de nave, cu impact minim asupra mediului;
5. Digitalizarea porturilor și transportului naval și reducerea impactului nociv asupra mediului;
6. Susținerea cercetării-dezvoltării și inovării în vederea valorificării surselor de energie alternativă;
7. Investiții în eco-tehnologii pentru reducerea poluării mediului;
8. Soluții inovative de promovare a turismului;
9. Susținerea inovației de produs și de proces în industria confecțiilor.

5. Definirea mixului de politici și a planului de acțiune

Planul de acțiune al Regiunii de Dezvoltare Sud-Est în contextul specializării inteligente este format dintr-un set de propuneri de proiecte pilot în domeniul CDI, transmise de actorii cheie din regiune care activează în domeniul CDI

Prin planul de acțiune aferent strategiei se propune orientarea eforturilor actorilor cheie din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est către realizarea unor obiective comune și către acționarea acestora într-o manieră coordonată și coerentă.

Intervalul de timp propus pentru implementarea Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est este de 6 ani, acoperind perioada 2018-2023. Acest interval permite corelarea indicatorilor stabiliți în cadrul strategiei cu indicatorii de program monitorizați de către ADR Sud-Est în cadrul POR 2014-2020 și în cadrul POC 2014-2020, a căror valoare atinsă va fi raportată în anul 2023.

6. Integrarea mecanismelor de monitorizare și evaluare

a) Indicatori de context

Nr. crt.	Dimensiune	Indicator propus	Unitate de măsură	Tendință evolutivă estimată
1	Economică	Produsul Intern Brut la nivel regional	Ron	++
2		Unități locale active	Număr	+
3		Întreprinderi inovatoare	Număr	+
4		Cheltuieli cu activitatea CDI	Ron	+
5	Socio-demografică	Forța de muncă	Număr	+/-
6		Cercetători	Număr	++

6. Integrarea mecanismelor de monitorizare și evaluare

b) Indicatori de rezultat

Nr. crt.	Obiectiv specific	Indicator propus	Unitate de măsură	Tendință evolutivă estimată
1	Creșterea ponderii cheltuielilor cu activitatea de cercetare - dezvoltare și inovare în PIB regional	Ponderea cheltuielilor cu activitatea CDI în PIB regional	Procent	++
2	Creșterea numărului personalului implicat în activități CDI de la nivelul entităților care desfășoară activități CDI	Numărul personalului implicat în activități CDI	Număr	++
3	Crearea unor mecanisme care să faciliteze transferul rezultatelor CDI către potențiali utilizatori: agenți economici, instituții publice, ONG-uri, etc	Nr. proiectelor care facilitează transferul rezultatelor CDI către potențiali utilizatori	Număr	+
4	Creșterea numărului entităților care aplică tehnologiilor generice esențiale în activitatea desfășurată	Numărului entităților care aplică tehnologii inovative în activitatea desfășurată	Număr	+

6. Integrarea mecanismelor de monitorizare și evaluare

c) Indicatori de realizare imediată

Pentru cele 9 priorități strategice, aferente domeniilor de specializare inteligentă precum și pentru cele 5 priorități transversale, care vor contribui în mod sinergic pentru atingerea obiectivelor propuse în cadrul strategiei, a fost definit și un set de **indicatori de realizare imediată** detaliați în cadrul Notei Conceptuale.

Documentul Cadrul pentru Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii de Dezvoltare Sud-Est a fost elaborat pe baza unei analize holistice a specificului regional, în urma căreia au rezultat o serie de concluzii privind potențialul de specializare și avantajele specifice teritoriului.

Specializarea inteligentă a Regiunii Sud Est reprezintă un obiectiv ambițios, ce presupune parcurgerea unui proces amplu de schimbări structurale, planificate pe termen mediu și lung, dar ale cărui rezultate pot determina transformarea fundamentală a climatului socio-economic existent la nivel regional.

Vă mulțumesc pentru atenție!

AGENȚIA PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ SUD – EST

Brăila, Str. Anghel Saligny, Nr. 24, Cod poștal: 810118

Tel: 0339/401018, 0339/401019

Fax: 0239/611066, 0339/401017

E-mail: adrse@adrse.ro

Website: www.adrse.ro

Agenția pentru Dezvoltare Regională
Sud-Est

www.inforegio.ro

Organism Intermediar POR ADR SE

Adresa: Strada Anghel Saligny nr.24, Braila

Tel/Fax: 0339 401.018; 0339 401.017

E-mail: adrse@adrse.ro

Web: www.adrse.ro